

Til: **Umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis**

Efni: 98. mál, 158. löggjafarþing (þskj. 98)

Reykjavík, 28. september 2026

Umsögn Opinna kerfa hf.

um frumvarp til laga um netöryggisvottun á sviði upplýsinga- og fjarskiptatækni

Opin Kerfi hf. (OK) þakkar fyrir tækifærið til að veita umsögn um frumvarpið. OK er eitt stærsta upplýsingatæknifyrirtæki landsins og rekur meðal annars öryggisþjónustur og öryggisráðgjöf. Breytingarreglugerð (ESB) 2025/37 færir einmitt slíka þjónustu undir netöryggisvottunarrammann. Frumvarpið varðar því starfsemi félagsins beint og styður OK meginmarkmið frumvarpsins og að eðlilegt sé að Fjarskiptastofa fari með hlutverk netöryggisvottunaryfirvalds og að samræmd vottun geti styrkt traust á íslenskum lausnum á innri markað Evrópu.

OK skilaði umsögn um áform um lagasetningu í samráðsgátt stjórnvalda (mál nr. S-137/2025). Sjónarmið félagsins eru rakin í 5. kafla greinargerðar, en hvorki í frumvarpinu né greinargerðinni er brugðist við þeim efnislega. Hér á eftir eru þau ítrekuð með vísan til einstakra ákvæða frumvarpsins, ásamt nokkrum nýjum athugasemdum.

› Helstu tillögur OK í stuttu máli

1. Áhrif breytingarreglugerðar (ESB) 2025/37 á íslenska öryggisþjónustuveitendur verði metin áður en hún er tekin upp.
2. Kveðið verði skýrt á um í lögnum að einungis megi gera netöryggisvottun að skyldu með lögum, ekki reglugerð.
3. Viðurlög verði í réttu hlutfalli við valkvætt kerfi og veltuhugtak 13. gr. skýrt.
4. Útvistun eftirlits fylgi hæfnisreglur og þagnarskylda nái til allra sem vinna verkefni fyrir Fjarskiptastofu.
5. Kostnaður við vottun verði fyrirsjáanlegur og Fjarskiptastofa fái fullnægjandi fjármögnun.
6. Orðskýringar vísi til reglugerðarinnar sjálfar og villur verði leiðréttar (sjá viðauka).

› 1. Áhrif á öryggisþjónustuveitendur hafa enn ekki verið metin

Í köflum 2.1 og 3.1 í greinargerð kemur fram að með breytingarreglugerð (ESB) 2025/37 muni gildissvið reglugerðar (ESB) 2019/881 einnig ná til öryggisþjónustuveitenda (e. managed security service providers). Í 6. kafla, um mat á áhrifum, er hins vegar ekkert fjallað um áhrif á þennan hóp. Þetta var eitt af meginatriðum umsagnar OK á fyrri stigum og því hefur ekki verið svarað.

Samkvæmt 1. gr. öðlast reglugerð (ESB) 2019/881 lagagildi eins og hún birtist í EES-viðbót nr. 10/2026. Óljóst er hvenær og hvernig breytingarreglugerðin verður tekin upp í EES-samningnum og hvort það kalli á frekari lagabreytingar.

Íslenskur markaður fyrir öryggisþjónustu er lítill. Hann samanstendur að mestu af fámennum teymum sem keppa við stóra erlenda aðila. Ef evrópskir keppinautar geta aflað sér vottunar áður en raunhæf leið er til fyrir íslensk fyrirtæki að gera það sama, innanlands og með sanngjörnum kostnaði, skekkist samkeppnisstaðan. Þetta á sérstaklega við þegar kaupendur, einkum opinberir aðilar og rekstraraðilar mikilvægra innviða, fara að gera slíka vottun að skilyrði í innkaupum.

› 2. Valkvæð vottun verði tryggð í lögunum sjálfum

Í 6. kafla greinargerðar segir að vottun sé valkvæð og að „Kveður frumvarp þetta ekki á um annað fyrirkomulag“. Mat á samræmi við stjórnarskrá í 4. kafla byggist beinlínis á þessu:

„Þar sem vottanir samkvæmt frumvarpinu eru valkvæðar verður ekki talið að frumvarpið setji atvinnufrelsi skorður.“

Valkvæðni er þó ekki tryggð í lagatextanum:

- Samkvæmt 2. mgr. 56. gr. reglugerðarinnar er vottun valkvæð *nema annað leiði af lögum Evrópusambandsins eða landslögum*. Gera má vottun að skyldu hér á landi.
- C-liður 14. gr. veitir ráðherra heimild til að setja reglugerðir um „netöryggisvottunarkerfi“ og í skýringum við greinina er lögð áhersla á að heimildin sé „viðtæk“.
- Tilskipun (ESB) 2022/2555 (NIS2) heimilar aðildarríkjum í 24. gr. að krefja nauðsynlega og mikilvæga aðila um að nota vottaðar vörur, þjónustu og ferla. Við innleiðingu NIS2 gæti vottun því í reynd orðið skylda fyrir birgja þeirra án sérstakrar umræðu á Alþingi.

Skylda til vottunar væri íþyngjandi og myndi takmarka atvinnufrelsi í skilningi 75. gr. stjórnarskrárinnar. Slíka ákvörðun á löggjafinn að taka, ekki ráðherra með reglugerð.

› 3. Viðurlög verði í réttu hlutfalli við valkvætt kerfi

Reglugerðin kveður ekki á um fjárhæðir sekta. Í kafla 3.10 í greinargerð er staðfest að viðurlagaákvæðin séu landsbundin útfærsla. Þar er því einmitt svigrúm fyrir íslenska útfærslu, og þar er að mati OK gengið lengra en þörf krefur.

- **Sektarhámark.** Samkvæmt 2. mgr. 13. gr. geta stjórnvaldssektir numið allt að 4% af heildarveltu. Fyrirmyndirnar sem vísað er til, fjarskiptalög og lög nr. 78/2019, gilda um skyldubundnar kröfur á fjarskiptafyrirtæki og rekstraraðila mikilvægra innviða. Hér er um valkvætt kerfi að ræða. Fyrirtæki sem kys sjálfviljugt að afla vottunar ber sömu áhættu og fjarskiptafyrirtæki sem brýtur gegn skyldubundnum reglum. Það dregur úr hvata til vottunar, einkum hjá minni fyrirtækjum, sem gengur gegn markmiði frumvarpsins.
- **Hlutlæg ábyrgð.** Samkvæmt 4. mgr. 13. gr. verður sektum beitt óháð því hvort brot er framið af ásetningi eða gáleysi.
- **Veltuhugtak.** Lagatextinn miðar við „heildarveltu síðasta rekstrarárs hjá hverjum þeim aðila sem aðild á að broti“, en í skýringum við 13. gr. er miðað við veltu „á alþjóðavísu miðað við síðasta almanaksár“. Þá er óljóst hvort átt er við veltu viðkomandi lögaðila eða samstæðu. Slíkt ósamræmi á ekki við í sektarheimild.
- **Sektir vegna reglna settra af ráðherra.** Samkvæmt e-lið 1. mgr. 13. gr. má sekta fyrir brot gegn „reglum settum á grundvelli laga þessara“. Ásamt viðtækri reglugerðarheimild 14. gr. þýðir það að efni hinnar refsiverðu háttsemi getur ráðist af reglugerð. Viðurlagaheimildir eiga að vera skýrar og fyrirsjáanlegar í lögum.
- **Dagsektir.** Samkvæmt 1. mgr. 12. gr. má leggja á dagsektir þegar aðili fer ekki að „öðrum kröfum stofnunarinnar“, sem er afar opið orðalag. Þá falla óinnheimtar dagsektir ekki niður þótt aðili verði síðar við kröfunni, sem gerir þær í reynd að refsingu fremur en þvingunarúrræði.

› 4. Útvistun, hæfi og þagnarskylda

Samkvæmt 4. gr. getur Fjarskiptastofa útvistað bæði eftirliti og útgáfu vottorða, meðal annars til faggiltra samræmismatsstofa. OK skilur að þetta sé gert í ljósi smæðar landsins og stofnunarinnar, en telur ákvæðið þurfa skýrari ramma:

- **Lagastoð.** Í skýringum við 4. gr. er vísað til 58. gr. reglugerðarinnar. Sú grein virðist fyrst og fremst heimila að tilnefna netöryggisvottunaryfirvald með staðfestu í öðru aðildarríki, ekki að fela einkaaðila eftirlit. OK hvetur nefndina til að kanna hvort útvistun eftirlits til einkaaðila samrýmist reglugerðinni.
- **Hæfi og hagsmunaárekstrar.** Á litlum markaði getur samræmismatsstofa sem fer með eftirlit jafnframt verið í samkeppni eða viðskiptasambandi við þá sem eftirlitið beinist að. Í frumvarpinu eru engin ákvæði um hæfi eða hagsmunaárekstra.
- **Þagnarskylda.** Samkvæmt 11. gr. hvílir þagnarskylda á „starfsmönnum Fjarskiptastofu“. Vottunargögn innihalda mjög viðkvæmar upplýsingar, svo sem högun kerfa, þekkta veikleika og niðurstöður innbrotsprófana. Þagnarskyldan þarf að ná til allra sem vinna verkefni fyrir stofnunina samkvæmt 4. gr. Þá heimilar 2. mgr. 11. gr. miðlun upplýsinga til innlendra eftirlitsstjórnvalda. OK telur rétt að sú heimild verði afmörkuð við það sem nauðsynlegt er vegna netöryggisvottunar.

› 5. Kostnaður og fjármögnun

Í 6. kafla greinargerðar segir að óljóst sé hversu umfangsmikil verkefni Fjarskiptastofu verði og að áhrif á fjárheimildir verði „metin með reglubundnum hætti“. Samkvæmt 5. mgr. 58. gr. reglugerðarinnar ber ríkinu að tryggja að netöryggisvottunaryfirvaldið hafi nægileg tilföng.

Samkvæmt 2. mgr. 4. gr. ber sá sem óskar vottunar allan kostnað, þar á meðal kostnað vegna útvistunar, hugsanlega til erlends yfirvalds. Engin gjaldskrá liggur fyrir. Ef vottun hér á landi verður hægari og dýrari en í öðrum EES-ríkjum er íslenskum fyrirtækjum hollara að leita vottunar erlendis, og markmiðið um innlenda getu næst ekki.

› 6. Orðskýringar og tilvísanir

Í 2. gr. eru skilgreiningar sem vísa til tilskipunar (ESB) 2016/1148 (NIS1) og laga nr. 78/2019. NIS1 hefur verið leyst af hólmi innan ESB með tilskipun (ESB) 2022/2555 (NIS2). Þá eru í 2. gr. reglugerðarinnar sjálfra skilgreiningar sem öðlast lagagildi með 1. gr. frumvarpsins. Tvöfaldar skilgreiningar geta vikið hvor frá annarri þegar NIS2 verður innleidd, og skapað réttaróvissu.

› Lokaorð

OK styður að reglugerð verði innleidd og að Fjarskiptastofa fái skýrt hlutverk. Til að frumvarpið nái markmiði sínu þarf þó að tryggja að vottun verði raunverulegt tækifæri fyrir íslensk fyrirtæki en ekki íþyngjandi áhætta. Það næst best með því að festa valkvæðnina í lög, gæta meðalhófs í viðurlögum, skýra umgjörð útvistunar og meta áhrif breytingarreglugerðar (ESB) 2025/37.

Virðingarfyllt,

Arnar S. Gunnarsson

Öryggisstjóri, Opin Kerfi hf.

› Viðauki: Villur og ósamræmi í frumvarpinu

Eftirfarandi atriði eru ábendingar til nefndarinnar um leiðréttingar á lagatexta og greinargerð. Þau hafa ekki efnisleg áhrif nema þar sem annað er tekið fram.

Staður	Í frumvarpinu	Ætti að vera
2. gr., 9. tölul.	tilskipun (ESB) 2016/114	tilskipun (ESB) 2016/1148
Greinargerð, kafli 2.1	„reglugerð (ESB) 2025/37, sem breytir reglugerð (ESB) 2019/811“	reglugerð (ESB) 2025/37, sem breytir reglugerð (ESB) 2019/881
Skýringar við 3. gr.	Eftirlit með rafrænni auðkenningu og traustþjónustu sagt á grundvelli „laga um lykilupplýsingaskjöl ... nr. 55/2021“	Virðist eiga að vera lög um rafræna auðkenningu og traustþjónustu fyrir rafræn viðskipti, nr. 55/2019
Skýringar við 8. gr.	réttarúrræði „skv. 9. gr. frumvarpsins“	skv. 10. gr. frumvarpsins